

Skilling-Magazin

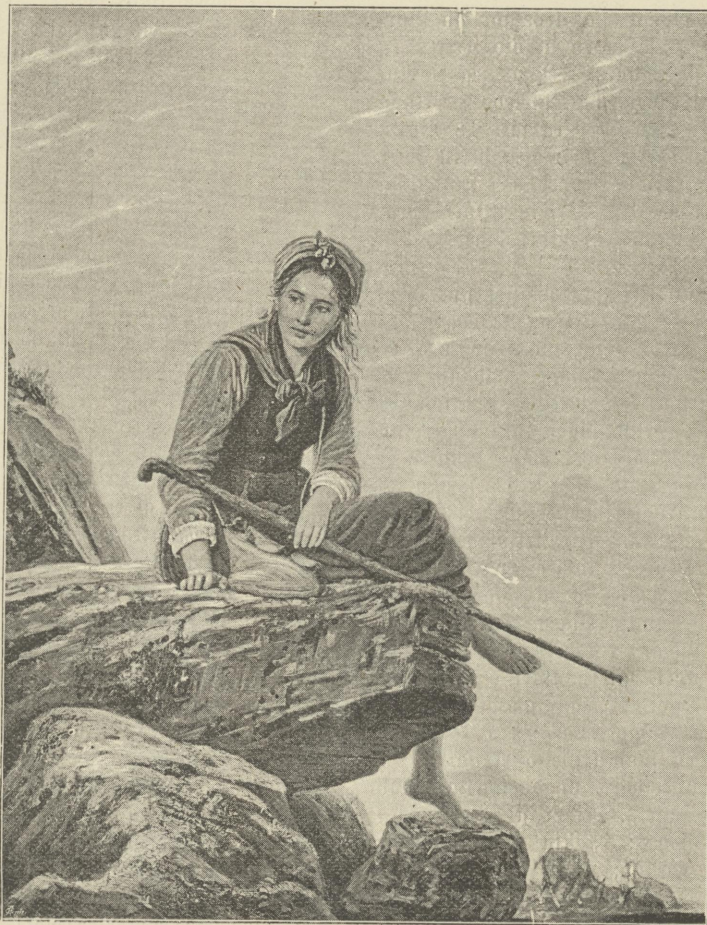
til Udbredelse af almennyttige Kundskaber.

55de Aargang.

N° 23.

Lørdagen den 8de Juni.

1889.

Gjæterpigen.

Gustava Kielland.

(Af I. D.)

(Slutning fra forr. No.)

Hun havde stundom moret sig med den Plan, at hun og Kielland, naar han tog Afsked, skulde bygge sig et hyggeligt lidet Schweizerhus paa det yndige Blomsholm (nedensfor Præstegaarden), hvilket skulde være deres Alderdoms Hjem, hvor Børnene kunde besøge dem. Dette skulde ikke saa ske, og hun tager Afsked med denne Plan i følgende Ordlag: „Far hen, slyd bort paa den klare Elv Min Alderdoms Drøm, du kjære, Jeg er ikke mere mit hele selv, Jeg kan ei paa Blomsholm være. Jeg har saa kjærlig en Børneslok, Den drager mod Vest og Norden, Hos dem vil jeg være, der har jeg nok Af Glæde for mig paa Jorden. Min Gabriel har hos Gud Fader hist Blandt alle de Boliger væne Alt valgt et Blomsholm til os to vist, Hvor vi skulle Herren tjene, Og leve saa himmelsk paa Englevis I Enighedens tryllende Sommer, Og Børnene møde med Lov og Pris, Naar frelste til os de kommer.“

Nu var hendes Opgave at leve for sin Børneslok, og den var stor. „Det er en vid Kreds jeg vandrer omkring i,“ siger hun. „Naar jeg til Antallet af mine 9 Børn føier min Pleiebatter Anna og mine 8 Svigerbørn, saa har jeg ialt 18 Børn. Af Børnebørn har jeg 73; naar jeg hertil føier de 7 Egtesæller og Forlovede, der har sluttet sig til dem, og som jo ogsaa da ere mine Børnebørn, bliver Antallet paa dem 80, af Børnebørns Børn har jeg 5.“

Det var imidlertid ikke blot blandt sine nærmeste Omgivelser hun bredte Velsignelse og Hygge omkring sig; nei den brede hun viden om ved sin Breveværling, der havde antaget saadanne Dimensioner, at man trygt kan betegne den som en literær Virksomhed, og Betydningen af, hvad hun ellers satte i Pennen, var lidet imod denne. I sine Breve har hun gjort sin rige Livserfaring og sin aandelige Erfaring frugtbringende for en saadan Mængde Menneſter, at alene den Virksomhed kunde være nok til at give hendes Liv en mere end almindelig Betydning. Disse Breve var af den Bestaaffenhed, at man uvilkaarlig maatte tænke paa en Luther i det smaa. Indholdet var kraftigt og energisk, Sproget kort, greit, klart og slaaende, saa at det altid traf Hovedet paa Sømmet, og med et Iblæt af sund, frisk Humor, var det Hele baaret og gennemtrængt af en sund kristelig Aand.

Sit barnlige, umiddelbare, ungdommelige Sind bevarede hun til det Sidste. Det er sit Alderdoms-sind, hun beskriver saaledes: „Min Sindsstemning er af Naturen let og elastisk; naar jeg blir bekymret for mig selv eller andre, søger mit Blik strax uvilkaarlig efter et lyst Punkt i dette Mørke, og finder det et, fæster det sig paa det. Sorg og Modgang kan vel saare og nedtrykke mig og ligge smertelig tungt paa mit Sind, men knække det kan det ikke; haabende og bedende reiser det sig igjen!“ — en Ytring, der ikke indeslutter lidet Livsfilosofi i sig.

Hendes varme, trofaste, kjærlige Sind drog alle til hende, og gav sig blandt andet tilkjende derved, at hun aldrig taalte at der blev talt Ondt om nogen. Skede det, udtalte hun sin Dom ved ganske stille og taus at forlade Bærelset, ligesom det var hende eiendommeligt at slutte dem saft ind i Bønnens og Haabets Arme, som andre havde opgivet. En Aandsfriskhed, ligeoverfor hvilken mangen Ungdom staar tilfamme, udmærkede hende lige til sidste Aandedræt. Det var i hendes 82de Aar, at Blomsten af hendes literære Frembringelser voxte frem, „Erindringer fra mit Liv,“ der har vakt forlystent Beundring, hvad enten man ser hen til Indholdet eller til Formen, en Beundring, som ikke bliver mindre ved den Omstændighed, at Bogen er skreven i den Tid, da hun var næsten blind, og derfor dikteret. Som et Bevis paa hendes Aandsfriskhed endnu i det sidste Aar hidfættede vi ogsaa følgende „Følgeskrivelse til mine Deviser,“ Juleaften 1888:

„Poesien kommer,
Høst, Vaar og Sommer,
Falder som en Dugg paa Sjælens Blommer
(Denne Tanke smuk er og sublim!)
Tungvindt Vinter rokker
Frem paa tykke Søkker,
Kyster Sne af sine hvide Lokker
Over Høstens fagre Blomsterflokker
Stivner Poesiens Dugg til Rim. —
Min Vinter kom, mine Blomsters Dufsten
Blev mat — svandt hen i den kolde Dufsten,
Og Farven blegned — kun Blade spæde
Fremspire for mine Børn at glæde.
De ved, der er ei stort skjønt og godt i
En Poesi, der er otte og otti.
En Fugl den ligner, som vingestækket
Dog kvæder lidt, skjønt dens Maal er svækket.
De tar dog gjerne tilstakke med den,
Det er, som fandt de lidt vakkert ved den.
Naar Kjærligheds Straaler klart paa den falder.
Da streifer et Farvestjær Rimets Krystaller —
Et vinterblegt Gjenstik fra fordums Tid —
Da svæver et dæmpet Ekko hid.
Gribes den af en hjertevarm Haand,
Da smelter Krystallen og bliver — Vand —
Ei Dugg, blot Vand, det er fordringsløst
Og kun af den lille Kilde øst,
Hvis Draaber Sommer og Vaar og Høst
Forfrisket mit Haab, min Trost, min Glæde.
I Livets tid veylende Kulde og Hede. —
Her kommer jeg atter med Julestjurpriser
Og med deres rimebe, simple Deviser.
Jeg er saa glad ved, at endnu sammen
Vi nyde Julefest, huslig Gammen.
Jeg tror, at jeg selv hos Gud derhjemme,
Ei mine Julebøller skal glemme;
Maaste min Aand eder kan besøge,
Da eders Glæde vil min forøge.
Gud signe min Børneslok! Børnene her
Og dem, som fjernede fra mig er!“ —
„Mor.“

Da hendes Alder blev saa høi, beskæftigede hun sig mere end ellers med Tanken paa Døden. Hun saa den med No imøde, men takkede

og saa Gud for Livet, og var lige langt fra Livslede, som fra en syndig Vedhængen ved Livet. Dvertom kunde hun endnu nyde Livet og paa en livsfrisk Maade aflukke de mindste Begivenheder og Tildragelser en Opmuntring, en Glæde, en Trøst, en Formaning og Advarsel, hvilket alt bundede i Tak til Gud for hans Kjærlighed. Hun var derfor ogsaa det samme Fliðens Menneſte, ſaa at hun til ganſke kort før ſin Død havde Dagen ordentlig inddelt til Arbeide: Læsning, Brevſkrivning, Søm o. ſ. v.“ — Saa kom Aſtenen til den lange Arbeidsdag, ikke ſaa mild og blid, ſom man havde ventet; men igjennem Trængſelens og Smertens Blæſt ſendte Kiſtenlivets Sol ſine ſidſte Straaler i Sagtmodighed, Kjærlighed, Taalmodighed og Hengivenhed. Ingen Knur og ingen Klage. Den trofaſte Haand, det kjærlige Blik, det blide Smil og den ſagte Hviſten, da ſagde hun: „Som Gud vil!“

* * *

Begravelsesdagen var et levende Vidnesbyrd om, at et rigt og betydningsfuldt Liv her var afsluttet. Krandsene i Hundredevis ſtrømmede ind fra Venner fjern og nær, ſaa at Kiſten blev forvandlet til et Blomſterleie. Børn og Børnebørn ſenſede det kjære aſſjelede Legeme i Gravens Skjød. Hendes Svigerſønner, Provſt Hauge og Sognepræſt Winſnes, ſamt hendes Datterſøn, Sognepræſt Hans Niſſen Hauge, hvem hun elſkede ſom ſine egne Børn, bragte hende den ſtore Slægts ſidſte Hiſſen og dybtſølte Tak, og da Graven var lukket, ſendte en af de Gutter, ſom hun ſaa moderligeu havde taget ſig af paa Finnø, nu en høiereſtaaende Embedsmand, følgende „Hiſſen fra Fru Guſtava Kiellands Grav:

1.

Stille Venner! ingen Klage!
Herren gav, Herren tog,
Gamle Moder, mæt af Dage
gik til Ro. da Timen ſlog.
Etyrkens Maal er otti Aar,
nitti nær blev hendes Aar,
kan det undre da, om Taage
ſaldt paa hendes Dienlaage?

2.

Deilig dog en Morgenſtjerne
glintet gjennem Taagehav,
kom med Lys ifra det Fjerne
over Nød og Synd og Grav,
Lys fra Havet klart af Glar,
ſom fra Thronen underbar
følger frem hvor Herren raader
og forklarar alle Gaader.

3.

Der i Lyſet, der er Hvile,
Graad er glemt, al Sorg er ſlutt.
Ser I ei vor Moder ſmile,
ſom hun kunde før ſaa ſmukt?
Hiſt i Solens rene Glæds,
hvor de ſynge Krands ved Krands,
i den Stad med gyldne Gader
Moder ſig i Lyſet bader.

4.

Stille Venner, ingen Klage!
Herren gav, Herren tog!
Skal vi falde den tilbage.
ſom med Seirens Krands bortdrog?
Løbet med ſin Strid og Nød
er fuldendt; til Himlen ſød
under Livets Træ hun vinker.
Ser Menodet, hvor det blinker!“

Orkenſand *).

Derſom Orkener har en Feil (hvilket deres nærværende Biograf er langt fra at indrømme), maa denne Feil utvivlsomt beſtaa i, at de er en liden Smule enſormige. Skjønt i ſig ſelv ſmukke, mangle de Afvevling. Viſnok frembyde meget ſaa af det virkelige Livs Orkener denne fuldſtændig jevne, enſormige Sandſlade, der er eiendommelig for Digternes og Malernes Orkener, og ſom vi kjende fra de aarlige Udstillinger — en aldeles jevn, gul Sandſlette, yderſt trættende for Diet, og kun oplivet af de fire traditionelle Figurer, et Palmetræ, en Kamel, en Sjing og en Pyramide. Sæt i Forgrunden en Sheikh i et paſſende Draperi; i Baggrunden en Horifont og et afbleget Skelet; bland dette ſammen, og rør det om, og dit Billede er færdigt. De fleſte virkelige Orkener, man ſtøder paa naar man reiſer, er imidlertid en hel Del mindre enkle og theatraſke i deres Sammenſætning; Klippegrund er mere fremherſkende end Sand, og en ujevn Overflade er ſnarere en Regel end en Undtagelſe. Der er Grund til at tro, at Kunſtnerens Opfatning af den almindelige Orken er bleven i en utilbørlig Grad paavirket ved den ægyptiſke Sandørkens Tilgjængelighed og poetiſke Omgivelſer, denne Orken, ſom ligger i en ſtor, alluvial Floddal, er virkelig ſlad, og da den er den bedſt kjendte, har den paatrykket Billedet af alle andre Orkener ſit eget Præg. Men de fleſte virkelige Orkener er ikke fuldſtændig ſlade, og beſtaa heller ikke udelukkende af Sand; deres Overflade frembyder megen Forſkjellighed og Afvevling, og deres Klipper er ofte meget generende for Fodgængerens ſaarre Fødder. En Orken er i Virkeligheden kun et Sted, hvor Veiret ſtadig er ſmukt. Sanden er kun hvad Logikerne paa ſin ſpøgefulde Maade kalde en „Accidents;“ det væſentlige ved en Orken er Mangelen paa al Plantevæxt, og denne Mangel ſtyldes Tørken. Barometeret i diſſe lykkelige — altfor lykkelige — Egne ſtaar altid paa ſtadig ſmukt. I detmindſte vilde det gjøre det, hvis der i Almindelighed fandtes Barometere i Orkenerne, hvor de imidlertid, paa Bidskabens nuværende Standpunkt, ſjelden findes. Det er alene denne Luſtens Tørhed, ſom frembringer Orkenen; alt det øvrige, Kamelen, Sjingen, Venraden, Pyramiden, er kun taget med for at fuldſtændiggjøre Billedet.

*) Cornhill Magazine.

Det første Spørgsmaal, som paatrænger sig en videbegjærlig Aand — en smagfuld Omstrivning for nærværende Forfatter — naar man begynder at undersøge noiere Særegenhederne ved Ørkener, er just dette: Hvorfor gives der Steder paa Jordens Overflade, hvor Regn aldrig falder? Hvad gjør det saa usædvanlig tørt i Sahara, naar det er saa ubehagelig vaadt og saa unødigt taaget i England? Svaret vil nødvendig blive, at Ørkener findes kun i de Dele af Verden, hvor Fjeldkjædernes Retning, fremherskende Vinde og Strømme i Havet i Forening bidrage til at gjøre den aarlige Regnmængde saa liden som mulig. Men besynderligt nok er der et bredt, uregelmæssigt Belte af det store østlige Kontinent, hvor disse særegne Betingelser forefindes i en næsten uafbrudt Strækning af Tusinder af Mile, fra Afrikas Vestkyst til Grændsen af Kina; og i dette Belte ligger virkelig alle de bedst kjendte Ørkener i Verden. Paa dette ene Sted er det Atlas og Kongbjergene (som ikke og paaftaa som David Copperfields Tante vilde have sagt, at I ikke kjende Kongbjergene) paa et andet Sted er de arabiske Kystfjelde, Libanon og Beluchihøienderne; paa et tredje Sted er det Himalaya og Kinas Fjelde, som standse Skyerne og bringe dem til at afgive al sin Fugtighed. Men hvor forskellige de lokale Aarsager end kan være, saa bliver det dog altid en Kjendsgjerning, at alle de store Ørkener findes i denne lange, næsten uafbrudte Række, som begynder med Store- og Lille-Sahara, fortsættes i den libyiske og ægyptiske Ørken, strækker sig over den største Del af Arabien, kommer atter frem mod Nord i den syriske Ørken, og mod Øst i Ørkenerne ved Rajputana (af Anglo-Indierne kaldet den store indiske Ørken,) medens endnu længere mod Øst den lange Række ender med Ørkenerne Gobi paa Grændsen af Kina.

I andre Dele af Verden forekomme Ørkener mindre hyppig. Det særegne Sammenstød af Omstændigheder, der frembringer dem, findes intet andet Sted i en saa vid Udstrækning og i en saa stor Skala. Der er imidlertid en Egn i den vestlige Del af Amerika, hvor de nødvendige Betingelser ogsaa findes til Fuldkommenhed. De høie, snebedækkede Toppe af Klippebjergene paa den ene Side standse og fortætte de Vanddampe, som komme fra Atlanterhavet; paa Vestsiden gaa Sierra Nevada og Wahsatch-Kjeden parrallelt med disse og standse og fortætter de Vanddampe, som komme fra det Stille Hav. Mellem disse to store Fjeldkjæder ligger det tørre, næsten regnløse Strøg, som Vestens ærgjærrige Beboere kalde „den store amerikanske Ørken,“ og som i sin Midte indeslutter „den store Saltsø,“ denne Indsø, som langsomt fordamper, og som er den sidste Levning af en stor Vandsamling, der maaske engang har kunnet sammenlignes med Dværsø, Eriessø og Ontariosø. I Mexiko, hvor Tvillingkjæderne atter nærme sig til hinanden, forekomme igjen de Betingelser, der frembringe Ørkener. Men det er især den mellemste Del af Australien, som frembyder det bedste Exempel paa de Aarsager, som skabe Ørkener. Der strække høie Fjeldkjæder sig rundt næsten den hele Kyst og standse saa fuldstændig den Regn, der skulde gjøre den store

indre Slette frugtbar, at næsten alle Floberne er korte, og en tør, øde Slette strækker sig milevis over hele dette Fastlands Indre.

Men hvorfor er Ørkenerne bedækkede med Sten eller Sand? Hvorfor er de ikke, ligesom den øvrige Verden, bedækkede med Jord, Muld eller Støv? Man kan meget godt indse, hvorfor der maa være liden eller ingen Plantevæxt, hvor der ingen Regn falder; men det er ikke saa ganske let at forstaa, hvorfor der skal være Sand og Sten istedenfor tør Lerjord.

Svaret er, at uden Plantevæxt findes ingensteds saadan en Ting som Muldjord. I alle sædvanlige Egne bestaar det øverste Jordlag af vegetabilsk Muldjord, de forraadnede Restes af utallige Generationer af Ukrud og Græsarter. Du er Støv og skal blive til Støv igjen, saa er Naturens Orden. Muldjord bestaar i Virkeligheden udelukkende af forraadnede Blade; hvor der ingen bøde og forraadnede Blade er, der kan der altsaa heller ikke være Muldjord. Darwin viste i sin sidste store Bog, at det Lag af Muldjord, som dækker vore Bakker og Sletter, sthybe vi næsten udelukkende Regnormens uafbrudte Virksomhed, denne Landmandens uskadelige og uundværlige Ven. Nar efter Nar trækker denne tausse, travle Arbejder Blade ned i sine underjordiske Huller og forvandler dem der til den sorte Muldjord, som Skabningens Herre sthylder alle sine dyrkede Marker, sine Græsgange og sine Enge. Hvor der ikke er Blade og Regnorme, kan der altsaa heller ikke være Muldjord; og under saadanne Forhold fremkommer hvad vi i daglig Tale kalde den Ørken.

Derne i Oceanet har bevist, at hvor nyt Land hæver sig op af Havet, sker det omtrent i følgende Orden. Først stiger Klippen nøgen og takket op af Vandet; intet levende, hverken Dyr eller Plante, finder Ly paa dens Overflade. Lidt efter lidt, naar Regnen falder paa de nøgne, fremspringende Taffer, begynder Forvitringen, eller for at tale tydeligere, Klippen smuldrer; og snart vaffes det tynde Lag af Sand og Dynd, som saaledes er frembragt, ned i Dalene og Fordybningerne paa det nye Land. Paa samme Tid begynde Lavarterne at komme frem som gule Pletter paa Klippens nøgne Overflade, og sjærligende Bregner, hvis Sporer er blevne førte did af Vinden, af Bølgerne eller paa Fluglens Fødder, spire frem hist og her i Revner og Sprækker. Hvor disse Lavarter og Bregner dø og forraadne, danne de et tyndt Lag af vegetabilsk Muldjord, den første Begyndelse til den Jordbund, som den utrættelige Regnorm (bragt did som Ugg paa Drixtømmer eller flydende Græsstraa) strax begynder at gjenemrode, og som den hurtig forsøger ved sit stadige Arbejde. I den Jord, som saaledes er fremkommet, kan blomstrende Planter og Træer sætte Rod, saasnuart Frokorn, Rødder og Frugter ved tilfældige Omstændigheder føres til Den fra de omliggende Lande. Det nye Land, som fremstod ved det store Udbrud af Krakatoa, har paa denne Maade allerede klædt sig selv fra Toppen til Jorden med et hyppigt Dække af Bregner, Mosarter og andre Væxter.

Uden Regn kan der altsaa ikke findes Muldjord, og saaledes heller ikke Planter eller animalsk

Liv. Men i Ørkenerne, hvor Regn sjelden eller aldrig forekommer (undtagen ganske undtagelsesvis) mangler altsaa ganske det første Led i denne Rækkefølge. Der findes ingen Elve eller Bække, som kan vasse Alluvialjorden fra Fjeldene ned i Dalene. Oplosningen maa derfor foregaa paa en anden Maade. Vandet er der ingen medvirkende Aarsag; det hele Arbejde udføres af Solen og Vinden. Under disse Omstændigheder smuldrer Klippen meget langsomt, alene ved Vindens Paavirkning; Vinden afriver de smaa, løse Stykker, fører dem hen over Overfladen, forvandler dem til Sand og Støv og opfylder dermed alle Fordybninger. De hyppige Luftstrømninger, som frembringes af den ophevede Luft, der hviler over disse Lag af Sand, holde Overfladen i stadig Bevægelse, hvirvle Sanden omkring og male det ene Sandkorn mod det andet, saa det bestandig bliver finere og finere. Derfor er i Almindelighed Fordybninger eller Dale i Ørkenerne fyldte med Sand, medens de høiere Dele sædvanlig bestaa af Klipper eller nøgne Høisletter.

Saadanne Forhold udøve en høist eiendommelig Virkning paa hvad der her findes af animalisk eller vegetabilsk Liv. Ørkener er de mest fordringsfulde af alle bekjendte Slags Omgivelser, og de tvinge med den mest bydende Nødvendighed sine Beboere til at opgibe sine Fordomme og forudsatte Meninger i ti tusind særegne Tilfælde.

For at begynde med Ørkenens mindre Beboere — Sommerfugle, Biller, Fugle og Firben — saa maa de være ganske ensfarvede, isabelle- eller affegraa. Denne Tilbøielighed, der er almindelig hos alle de Skabninger, der færdes i Ørkenen, til at rette sig efter og stemme overens med Omgivelserne, forøger i høi Grad den pinlige Ensformighed, som et Ørkenlandskab frembyder. En grøn Plante, en blaa Sommerfugl, en rød og gul Fugl, en sort eller broncesfarvet Bille eller Firben vilde give Ørkenen et langt mere malerisk Udseende. Men nei! Dyrene vil ikke vide noget af saadanne brogede Farver; med kvækeragtig Ensformighed klæde de sig i graat; de bære alle en graalig Beber- og Salt-Farve med lige saa stor Ensformighed, som Damerne ved Høffet (efter Ordre) bære Høfforg for den nylig afdøde Konge over Tongatabu-Derne.

Denne Ørkendyrenes ensformigmatte Farve er i Virkeligheden et skjønt Exempel paa den mægtige Indflydelse, som det naturlige Valg, vor Tids Deus ex machina, udøver. Jo mere ensformig i Farve en Egns Omgivelser er, desto mere ensformig maa ogsaa alle dens Beboeres Farve være. I de arktiske Egnes Sne for Exempel finde vi dette Princip gennemført med største Strengthed. Alting maa der være hvidt — Harer, Ræve og Kyper; og Grunden hertil er indlysende — der kan ikke gives Undtagelser. Ethvert brunt, sort eller rødagtigt Dyr, som vilde bove sig til disse nordlige Egne, vilde gjøre sig bemærket paa en ubehagelig Maade midt i den arktiske Hvidhed. Derfor det f. Ex. var en brun Hare, vilde Landets Ræve, Bjørne og Rovfugle strax blive den var og sieblikkelig styrte sig over den. Denne Hare vilde ikke efterlade sig Efterkommere, som kunde forplante de brune Harers Slægt i de arktiske Lande. Eller lad

os forudsætte at det var en rød Ræv som bovede sig ind paa den evige Snæs Enemerker; alle Harer og Kyper i dens nye Hjem vilde langt borte fra se den komme og holde sig ude af dens Veie, medens den, stakkels Dyr, aldrig vilde være istand til at skjelne dem fra de hvide Snemarker. Den vilde dø af Mangel paa Føde, paa samme Tid som dens Nabo, den hvide Ræv, ubemærket listede sig over Harerne og Kyperne. I de arktiske Lande er saaledes fra Slægt til Slægt de fortagtige eller brunlige Dyr stadig blevne udryddede, hvorimod de hvide altid har fundet Beskyttelse, indtil nu alle arktiske Dyr er ligesaa pletfri hvide som Sneen omkring dem.

I Ørkenerne maa de samme Aarsager, paa en lidt forskjellig Maade, virke til Fordel for en ensformig graabrun Farve og imod stærkt fremtrædende Sort, Hvidt, Rødt, Grønt eller Gult. Ørkenens Dyr antage kun neutrale Farver. Efter som hvert Individ i Farve nærmer sig Sanden, vil det lykkes det at undgaa sine Fiender og liste sig over sit Bytte, alt efter Omstændighederne. I samme Forhold som dets Udseende stikker af mod Ørkenens Sand, vil det gjøre sig bemærket af sine aarvaagne Fiender, dersom det hører til de Dyr, som lure paa sit Bytte; eller hvis det hører til dem, som forsøge sit Rov, eller dersom det er et insektædende Dyr, vil det blive seet i Tide, og dets Bytte vil undgaa det. Derfor er i Ørkenerne alle Dyr ensfarvet graa. Spraglede Firben vilde sole sig i den spraglede Sand og holde skarpt Udkig efter spraglede Sommerfugle og spraglede Biller, for derpaa selv at blive opdaget og fortæret af spraglede Fugle, Slangor eller Skildpadder. Hele Naturen synes at have anlagt halv Sorg, eller at være bleven omvendt af en reisende puritanisk Missionær og strax at have klædt sig i graat.

Endog de større Dyr, som færdes i Ørkenen, antage i ikke ringe Grad Omgivelsernes Farve. Man behøver kun at sammenligne Ørkenens Løve med andre større Dyr af Ratteslægten for strax at indse Grunden til dens særegne Farve. Tigreren og andre tropiske Kattearter, som leve i Krattkovene, har sit Skind prydet med vertikale sorte og gule Striber, som, skjønt man vanskelig vil tro det uden at have seet dem i deres oprindelige „Nullahs," stemme udmerket med Lys og Skygger i de Kortrykninger, hvor Tigreren færdes lydløst.

Naar maa ser ind i det mørke, sammenfiltrede Krat, er det næsten umuligt at skjelne Dyret fra de gule Stammer og mørke Skygger, mellem hvilke det skjuler sig; dets Nærværelse røbes kun, naar Lysset for et Sekund falder paa disse skinnende, onde Dine, som det begjærlig og blodtørstig vender mod den Fremmede, som nærmer sig. Jaguaren, Pantheren, Leoparden og andre Dyr af Ratteslægten, som pleie at klatre i Træer, er derimod plettede, hvilket ganske stemmer overens med de runde Pletter af Lys og Skygge, som Sollyset frembringer, seet gennem en tropisk Skovs Løverk. Disse Dyr er ogsaa meget vanskelige at skjelne fra Træerne, paa hvis Stammer og Grene de forsigtig krybe omkring. Men Pletter og Striber vilde strax røbe Løven, naar den søger at skjule sig mellem Ørkenens nøgne Klipper eller i dens Sand. Naar

man ser den i et Bur i den Zoologiske Have, synes den britiske Løve at være et meget isinesaldende Dyr; men udstrakt i sin fulde Længde paa Sanden, eller mellem de nøgne, gule Klipper under Saharas Sol, kan man gaa lige ind i dens Gab, inden man endnu aner dens høie Nærhed.

Asiens eller Afrikas tre andre store Orkedyr, Strudsen, Giraffen og Kamelen, har, af forskellige Grunde, en Farve, som yder mindre Beskyttelse. Girafferne og Strudsene gaa i Flokke; deres bedste Beskyttelse bestaar i deres raske Fodder, og naar de drives til det yderste, gjør de, ligesom Størsteparten af de Dyr, der leve i Flokke, sælles Sag mod Fienden. Under saadanne Omstændigheder er det ofte heldigt for de enkelte Omstreifere, at Flokken let kan sees paa Afstand; og jeg antager dette er Grunden til, at Girafferne har faaet de stærkt fremtrædende Pletter, ligesom Zebraerne har faaet sine Striber, og Hyænen sin ligeledes sribede eller plettede Pels. Vi maa altid erindre, at Skulesystemet kan drives for vidt, og at det ofte er en Fordel for de unge og ubetænksumme, at Forældrene er let kjendelige. Det synes f. Ex. sikkert, at den graabrune Farve hos de europæiske Kaniner gjør det vanskeligt at kjelne dem fra en Brakmark, en affaaet Ager, eller visstent Græs. Hvor vanskeligt er det ikke, saavel for Mennesket som for Høgen, i en Eng at opdage Kaniner saalænge de sidde stille! — Men saasnart de begynde at løbe hen til sine Huller, vil den hvide Plet ved Halen useilbarlig røbe dem; og denne forræderiske Plet ser ved første Blik ud som en mangelfuld Tillempling. Bistnok bliver mangan Kanin, idet den søger at naa sit Skjul, opdaget, skudt eller dræbt af Rovfugle alene paa Grund af denne sladderagtige hvide Plet. Ikke desto mindre, naar man undersøger Sagen nøiere, kan man, som Wallace skarpsindig bemærker — forstaa, at den sladderagtige Plet ogsaa har sin Forretning. Ved den første Støi tage de gamle Kaniner Benene fat, og ved ethvert usædvanligt Syn eller ved enhver fremmed Lyd søge de Beskyttelse i sine Huller. Den hvide Plet og den opløstede Hale tjene som Alarmsignal for Ungerne og vise dem, hvilken Vej de skal tage for at undgaa den truende Fare. Ungerne forstaa strax Binket og følge sine Ledere. Hvad der ser ud som et Uheld for det enkelte Individ, bliver saaledes i Længden en uberegnelig Fordel for hele Slægten.

Det er interessant at lægge Merke til, hvor disse tre ægte Orkenboere, Giraffen, Strudsen og Kamelen eller Dromedaren ligne hverandre i Bygning og Gang. Fælles for dem alle er en stiv Gang og et underlig klodset Udseende; de særegne Omgivelser hvori de leve gjør det nødvendigt for dem at have en lang Hals og lange Ben. Da Føden er sjelden, og da det er vanskeligt at finde et Skjul, maa de løbe over store Strækninger for at finde sin Næring eller undgaa sine Fiender. Den brændende hede Sand, saavel som Nødvendigheden af at komme hurtig afsted, fordrer at de maa have lange Ben, hvoraf igjen med Nødvendighed følger, at de maa have lang Hals, for at kunne naa Jorden og Træerne over sine Hoveder og skaffe sig Føde og Drikke. Deres Fodder maa være

bløde og forsynede med Trædepuder for at sætte dem istand til at løbe med Lethed over Sandfladerne; en haard og hornagtig Beklædning maa beskytte deres Knæer og alle andre Dele af Legemet, der er udsatte for at komme i Berørelse med den ophevede Overflade, naar de lægge sig ned for at hvile. Endelig kan de alle udholde Tørst for en lang Tid; og Kamelen, den mest indgroede Orkenboer af dette Treklover, er endog forsynet med en særegen Mave for at kunne indtage Vand for flere Dage i Træk; desuden har den et særdeles seigt Skind, hvorved Uddunstningen reduceres til et Minimum. Den bærer sin Vandforsyning i sit eget Indre og forbruger underveis saa lidt som muligt deraf.

Hvad Kamelen er blandt Dyrene, det er Raktusen blandt Planterne — den for Orkenen mest udpræget eiendommelige. Den er bleven udviklet i, ved, og for Orkenen. Jeg mener ikke blot, at Raktusen ligner Kamelen deri at den er klodset og ufsjen af Udseende; men Raktusen, ligesom Kamelen, indtager sin Vandforsyning naar den kan faa den og forøder intet deraf ved unødvendig Uddunstning. Da Raktusen frembyder en Type paa Orkenens Plantevæxt og tillige er almindelig kjendt, kan den tjene som et oplysende Exempel paa den Virkning, Orkener nødvendig udøve paa Planternes Udvikling,

Beslynderlig, uformelig, saftig og leddet ser Raktusen ved første Blik ud, som om den kun bestod af Blade og ikke havde nogen Stamme. Dette er naturligvis just det modsatte af hvad der virkelig er Tilfældet; thi, som en nylig afdød Digter har skildret os i klagende Vers, Tingene (i Almindelighed talt) er ikke hvad de synes. Hvad Raktusen angaar, er Sandheden den, at den har Stamme og ingen Blade; hvad der ser ud som Blade er i Virkeligheden Led af Stammen eller af Grenene, og Bladene er forkrøblede og indskrumpede til flise Haar, der som Prikker dække Overfladen. Alle Planter, der voxe paa meget tør Grund, — for Exempel Stenurt (Bergblom) — har en Tilboielighed til at blive tykke, leddede og saftige; Forskjellen paa Stamme og Blade forsvinder sædvanlig, og den hele Plante, som undertiden er udsat for langvarig Tørke, antager den Bane, efter enhver Regnskur begjærlig at opsjuge Vandet med sine Rødtrevler, og opbevare det til fremtidig Brug i sit tykke, svampagtige og vandtætte Cellevæv. For at forebygge utilbørlig Fordampning er Overfladen ogsaa bedækket med en tæt, glat Hud — et Slags vegetabilsk Macintosh — som hindrer al unødvendig Uddunstning. Raktusen frembyder den fuldkomneste Type paa Orkenens Plantevæxt. Den har ikke Lov med fremstaaende Smaablade, som vilde visne og dø i den brændende Orkenluft; men i deres Sted udfører den tykke leddede Stamme det samme Arbejde — den optager Kulstof fra Luftens Kulshyre, og opbevarer Vandet i den tørre Aarstid. — Til Beskyttelse mod Angreb af de planteædende Dyr, som gjerne, om det var muligt, vilde faa fat i den saftige Bid, er Bladene blevne omdannede til skarpe beskyttende Torne og Pigger. Raktusen er seiglivet i en vidunderlig Grad; og den forplantes ikke alene ved de glimrende Blomster,

som for det meste befrugtes ved Hjælp af Orkenmøl eller Sommerugle, og ved de faste Frugter, af hvilke Figentaktusens Frugt er et bekendt Exempel, men ethvert Stykke af Stammen, der tilfølgeligvis falder paa den tørre Jordbund, har den særegne Evne at kunne spire.

Den virkelige Kaktus (i sin oprindelige Tilstand) er indskrænket til Amerika; men den uhykelige Naturkyndige, som vover at sige dette i et blandet Selskab, er sikker paa at blive angrebet (uden guldig Grund) af utallige Menneſter, som har seet Kaktusen voge vild over den hele Verden. For det første er Figentaktusen og nogle faa andre almindelige amerikanske Arter blevne naturaliserede og findes forvildede over hele Nord-Afrika, Middelhavets Kyster og en stor Del af Indien, Arabien og Persien. Men hvad der er endnu mere interessant og beſynderligt: andre Orkenplanter, som ikke er Kaktuser, og som leve i Syd-Afrika, Sindh, Rajputana og andre Steder, er ved Omſtændighedernes Magt og Jordbundens Tørhed bragte til at vælge den samme Fremgangsmaade, og derfor lidt efter lidt at efterligne Kaktusen i de mindste Enkeltheder. De fleste af disse falske eller Pseudo-Kaktuser er i Virkeligheden Kjelderhalsplanter eller Euphorbier. De ligne den virkelige, mexikanske Type kun i det Ydre; det vil sige, deres Stammer er tykke, leddede og bladlignende, og deres Vægt er klobset og kantet; men i Blomster, Frugt, Frø, fort sagt i alle Særegenheder ved Bygningen skjelne de sig ganske fra den ægte Kaktus og ligne noksigtig alle sine Slægtninge blandt Kjelderhalsplanterne. Tilsvarende Egenskaber, som blot skyldes de lokale Forholdes Tryk, har, naar det gjælder om at vise det virkelige Slægtſkab, ikke større Vægt end Flaggermusens Vinger eller Selhundens Svømmefødder, hvilke ikke gjøre den ene til en Lærke, eller den anden til en Makrel.

Den fremherskende Type paa Saharas Plantevægt (hvor der i det hele findes Plantevægt) hører til den Slags, som Sir Lambert Playfair spøgende beskriver som „Salsolaceer;“ det vil med andre Ord sige, den bestaar af Planter lig Salturten og Sodaplanten (Sasola kali) som man sædvanlig brænder for at uddrage Soda af dem. Disse kjødsulde Urter ligne Kaktuserne deri, at de er tykftindede og faste, men adskille sig fra dem i sin beſynderlige Evne til at leve af meget salttholdigt og sodamættet Vand. Gjennem hele det store afrikanske Orkenbælte er i Virkeligheden næsten alt Vand mer eller mindre brakt; Bittersøer er sædvanlige, og Gibs dækker ofte Grunden i umaadelige Strækninger. Disse Egne er Bunden af store, fordums Indsøer, som nu næsten er udtørrede, og hvoraf de nuværende Saltkummer er de sidste indskrumpede og forsvindende Resten.

Dette Punkt angaaende Vandet bringer mig tilfølgelig til at berøre en meget vigtig Kjendsgjerning med Hensyn til Orkenens Bestaafenhed, som næsten altid ganske misforstaaes i Europa. De fleste Menneſter hjemme udmale sig Orkenen som en aldeles livløs Sandflade. At tale om Saharas Fauna og Flora lyder for deres Øren som taabelig Selvmødsiggelse. Men i Virkeligheden findes den alminde-

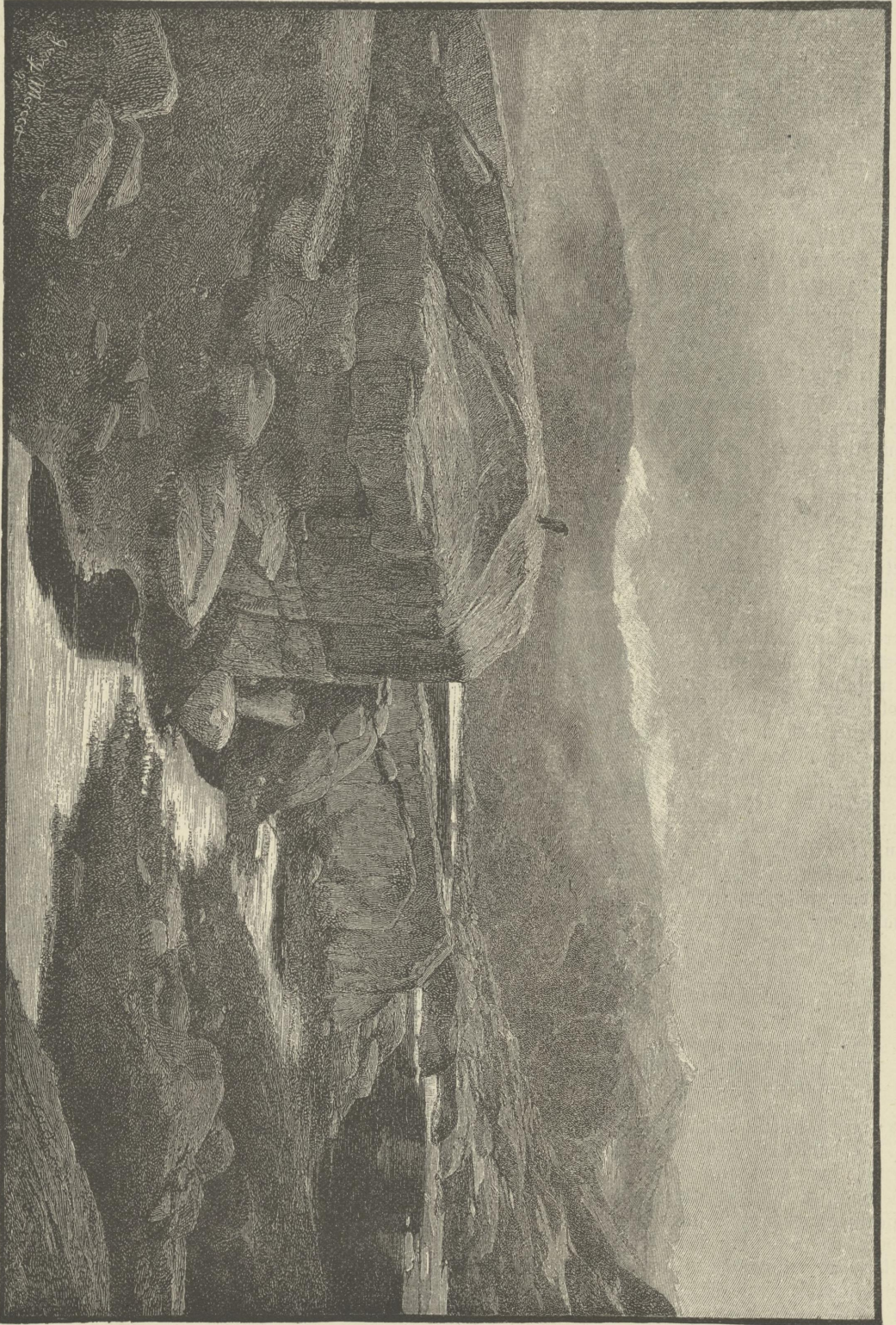
lige Forestillings ensformige og livløse Orken kun hos disse beslægtede Kunſter, som Georg den Anden — den skikkelige, praktiske Mand — foragtede saa hjertelig: Digte og Malerkunſten (bostry and hainting). Det virkelige Livs Orken, ſjønt mindre overvældende, er meget mere afvejlende. Den har sine Forhøininger og sine Fordybninger, sine Bakker og sine Dale. Den har sine Sandfletter og sine Fjelddrygge. Den har sine Indsøer og sine Damme, ja endog sine Floder. Den har sine Planter og sine Dyr, sine Daser og Balmelunde. Kort sagt, ligesom alle andre Ting paa Jorden er den langt mindre ensartet, end Folk forestiller sig.

Vi kan tage Sahara som et godt Exempel paa den hyſſike Geografis virkelige Orken i Modſætning til Digternes og Malernes flade, livløse Orken, der, lig Havet, breder sig over et ubegrændset Rum. Og her frygter jeg for, at jeg kommer til at forstyrre en anden almindelig og kjær Illuſion. Det er min Skjebne at være Billedſtormer, og maaske har lang Øvelse bragt mig til snarere at finde Behag i denne Beſtilling. Det er en almindelig Tro over hele Europa, at den nylig afdøde Roudaire — denne Vesſeps, som aldrig rigtig blev til noget — foreslog at grave en Kanal fra Middelhavet ind i Hjertet af Afrika, for, som som det heder i den stereotype Avisſtil, at sætte Sahara under Vand og forvandle Orkenen til en Indsø. Han kunde ligesaa gjerne have talt om at grave en Kanal fra Brighton til Djevlediget (the Devils Dyke) og sætte England under Vand, som Dævelen ønskede at gjøre i den gamle Legende. Den gode, praktiske Hr. Roudaire, som var en dygtig Ingeniør, drømte i Virkeligheden aldrig om noget saa urimeligt. Hvad han foreslog, var noget langt tammere og enklere; med da hans Plan har givet Anledning til den urimelige Mening, at hele Sahara ſkulde ligge under Havfladen, kan det lønne Umagen fortellig at forklare, hvad han virkelig tænkte at gjøre.

Nogle og ſexiti Mile syd for Biskra, det mest moderne Samlingsſted i den algierſke Sahara, er der en dyb Sænkning, to hundrede og ſemti Mile lang, som tildels optages af tre Saltſøer af det Slags, der er saa almindelige over Saharas hele, udtørrede Flade. Disse tre Søer, de indsuundne Levninger af meget større Vandflader, ligge under Middelhavets Flade, men de ſkilles fra dette og fra hverandre ved Høiderygge, som hæve sig betydelig over Havfladen. Hvad Hr. Roudaire foreslog at gjøre var, at grave Kanaler gjennem disse tre Fjelddrygge og sætte under Vand de tre Saltſøers Baſiner. Følgen heraf vilde have været, ikke som man i Almindelighed har sagt, at sætte Sahara under Vand, eller endog at danne noget som virkelig kunde fortjene Navn af en Indsø, men at tilveiebringe tre større Saltſøer istedenfor de tre smaa, som findes der. En Strækning, som ſaaledes vilde blive oversvømmet, vilde paa hele Sahara udøve omtrent samme Virkning, som Windsor Park udøver paa hele Englands Overflade. Heri bestaar i Virkeligheden det forbausende Foretagende, at skabe et nyt Middelhav midt i det mørke Fæstland, og bringe Nordeuropas Klima til at ligne hvad det var under Iſperioden. Det vilde ligge

Gamle Bedstemoder. Efter et Billede af C. Wagner.

Offenbillede fra St. Gotthard.

langt nærmere at skabe et nyt „dødt Hav“, og den eneste Maade, hvorpaa Nordeuropa vilde merke Forandringer, dersom den i det hele vilde føles, vilde være i en ubetydelig Nedgang i Prisen paa Dabler paa det store Verdens-Marked.

Sahara, som et Hele betragtet, ligger ikke under Havfladen; den er ikke det udtørrede Leie af et fordums Hav; og den har heller ikke overalt den Vandekagefladhed, som er bleven til et Ordsprog. Enkelte Dele er i Virkeligheden bjergfulde, og hele Sahara er mer eller mindre afværende i Høide. Øvre-Sahara bestaar af en bjergfuld Høislette, hvorpaa der høit og her hæver sig betydelige Toppe; Øvre-Sahara fænkter sig brat ned til Nedre-Sahara, som er „en stor Sænkning bedækket med Ler og Sand,“ men som dog for største Delen ligger meget over Havfladen. Ingen Del af Øvre-Sahara ligger mindre end 1,300 Fod over Havet, — altsaa betydelig høiere end Dartmoor eller Derbyshire. Den største Del af Nedre-Sahara ligger fra to til tre hundrede Fod over Havet — fuldkommen ligesaa høit som Essex eller Leicesters. De enkelte Punkter, som ligge under Havfladen, bestaa af udtørrede Leier af fordums Indsøer, som nu er svundne betydelig ind paa Grund af Jorddampningen og Egnens nuværende Regnløshed. Jordbunden omkring disse Søer bestaar af et tykt Lag af Gips, og selve Vandet er betydelig saltere end Havvandet. Dette er imidlertid altid Tilfældet med Ferskvandsøer, naar de er i Færd med at udtørre; amerikanske Geologer har tilfulde bevist dette med Hensyn til den store Saltsø i Utah. Flybesand dækker utvivlsomt en stor Strækning baade i Øvre- og Nedre-Sahara; men ifølge Sir Lambert Playfair, vor bedste moderne Autoritet i denne Sag, optager den ikke mer end en Trediedel af den hele algierste Sahara. Andre Steder er Klippegrund, Ler og mudrede Indsøer de fremherskende Træk, hvilke ikke sjelden afbrydes af Bunde af Dabelpalmer og af Landsbyer, Frugten af artetiske Brønde, Udgravninger eller Dasefloder. Kort sagt, selv Sahara er ikke, naar man vil være retfærdig imod den, saa sort som den afmales.

Høfeber*).

Den gængse Benævnelse Høfeber giver kun et dunkelt Begreb om et forunderligt Ildbebindende, som man ikke rigtig vidste eksistere, før i Begyndelsen af dette Aarhundrede, da Dr. Bostock offentliggjorde en Beskrivelse af sine egne Symptomer og Lidelser. Paa den Tid havde man en uklar Forestilling om et slags hypochondrisk Sygelighed, som hjemsogte Folk, der havde lidet eller intet at bestille; men i de senere Aar har man ofte hørt Tale om visse Tilfælde, hvoraf det kan sees, at denne Sygelighed har sin store Interesse paa Grund

*) Chambers's Journal.

af dens tidligere Histories Hemmelighedsfuldhed, dens Forekomst i alle Klimater og Lande, og den smerte-fulde Haardnaffethed hvormed den holder fast paa sine Døre.

Den kaldes i Tydskland Sommer-Katarrh, og hos os Høfeber eller Høasthma, fordi det sædvanligste Slags begynder og ender med Aaretiden, enten denne tager sin Begyndelse tidlig eller sent. Saalænge som Græsset staar i Blomst varer den; naar det visner, holder den op. Man har dog lagt Merke til at den friske Plante ikke gjør saa stærk Virkning som Høet deraf, og det er for længe siden opdaget at nogle Græsarters Duft kommer af den Benzoe-Syre de indeholde, og som man vel ved forarsager Høste og Nysen.

Markens Blomster er dog ikke ene Aarsag til dette Slags Sygdom; der er mange Ting, som bevirke samme Symptomer: Solskin, voldsom Motion, Støvet i Bærelser, og saa underlig er denne Sygdom, at det ofte er vanskeligt at paavise dens Aarsag.

Rosenseber og Rosenkatarrh er vel kjendt i de Forenede Stater, hvor der dyrkes saamange Roser. Fersenseber er et Ildbebindende af lignende Slags. I Indien siges Mangoblomsten at bevirke det, og Troussseau forsikrer at han bestandig havde Asthma, naar han var i nogle Minuter inde i et Bærelse, hvor der fandtes en Violbuket. Nabostabet til en Vignstrumhæl og Blomsterstøvet af den almiudelige Gaaseurt siges at have bevirket mere Ildbebindende endog end Duften af nyslaaet Hø. Vi har hørt om en Dame, som aldrig kunde være inde i et Bærelse hvor der fandtes en eneste Maisstilk, uden at faa et Anfald af Stakaandethed, og det fortælles at der var en Mand, som aldrig kunde gaa forbi en Nebslagers Udsalg i hans Fødeby uden at faa Asthma, sandsynligvis af Hørstøvet.

Cullen taler om en Mand, som fik Nyssebygger hver Gang der tærskedes Ris i Nærheden af hans Hjem, og Hospitalstjenere kjende vel Virkningen af Brækrodstøvet. Mediciniske Studenter har sagt at de blive stakaandede blot en Krukke Brækrodpulver aabnes i Bærelset hvor de er, at ellers Ingen af dem har Asthma, og aldrig faar Asthma af noget andet. Det fortælles at en Apothekerfrue fik Asthma hver Gang der reves Brækrod i Operationsstuen, hvor hun end var henne i Huset. Folk som kan taale Brækrod, faa de samme Fornemmelser af Linfrø, Sennep, Skommonium (et harpiragtigt Lægemedel,) og en Nysse-Epidemi opdagedes og fik sig deraf at et Galæble var bleven rebet og drøysket ud over en hel Del Gjenstande som Middele mod Møl. Lugt af alle Slags kan forarsage Asthma, ligesom ogsaa Tordenveir.

En amerikansk Forfatter har gjort den Bemærkning, at denne Sygdom er patricisk, da det næsten blot er fornemme eller ogsaa lærde Folk, som har den. Theologer, Digtere, Medicinere og moderne Damer er med paa Listen. Gaardbrugere og Markarbeidere, som nødvendigvis er udfatte for at paavirkes af Blomsterstøv, lide derimod sjelden af denne Sygdom, hvad Somme tro kommer deraf, at de ikke har den Modtagelighed som studerte Folk; men slet og ret kommer det vel deraf, at de ikke er

modtagelige for Græsarternes Paavirkning, at de bestandig er udsatte derfor og altsaa vænnes dertil.

Egnende Under som disse, der bevirkes af Planteslug, faar man ogsaa ved at komme i Berørelse med enkelte Dyr. Dr. Hyde Salter fortæller i sin Bog om Asthma, at Uddunstningen af Heste, vilde Dyr, ostindiske Svin, Hornkvæg, Hunde, Kaniner og Hare, har skaffet mange Folk Anfald af Asthma. En af hans Patienter fik Asthma strax han kom i Nærheden af Heste. Han var Eier af en Ride-Anstalt og havde derfor bestandig Asthma, men han vidste ikke hvad Aarsagen dertil var, før han havde samlet en Formue og trak sig tilbage fra Forretningen, thi da blev han strax kvit sin Asthma.

Katte-Astma, af at dægge med en Kat eller Katunge, ligner meget Høfeber, men Anfaldene er endnu voldsommere. Katunger fra to Maanedes og opover øve stærkere Virkning end fuldvogne Katte; men naar Aarsagen er fjernet, gaar Anfaldet strax over. Somme faa det med Nysen i Nærheden af alle Slags Dyr.

Dr. Salter fortæller om en Gut, som aldrig kunde holde Kaniner, fordi han bestandig fik Asthma af Uddunstningerne fra deres Kasser, naar han kom i Nærheden af dem, og om en Dame, som ikke kunde besøge de zoologiske Haver uden at faa Ondt. Noget endnu forunderligere fortælles der om en Mand, som to Gange fik Asthma medens han var i Besøg hos en Ven paa Landet, og begge Gange kom dette deraf, at der gik Raadhyr og græssede udenfor hans Vindu. Den tredie Gang, da Dyrene var bragte bort deraf, kjendte han ingen asthmatiske Symptoner.

Et Tilfælde af Nysen foraarsaget ved Berørelsen af en Larve, er vistnok enestaaende. En Mand; som havde lidt meget af akut Pleurose, som Følge af at han havde været udsat for Væde og Kulde medens han var ude paa Jagt, fik da han var bleven frisk igen Anfald af hvad han kaldte „Larve-Astma.“ Hvis han nogensinde rørte ved en Larve, især en meget haaret, fik han strax et Anfald af Stakaandethed, som ofte varede en Time eller mere. Blomsterstøv generede ham ikke det mindste. En af hans Døtre havde Katte-Astma; hun fik Nysseanfald strax hun rørte ved en Kat, ja bare der var en inde i Værelset. Hun havde aldrig Høasthma og kunde ikke andet end le, naar hendes Fader sagde at han ikke taalte Larver.

Dr. William Murrel fortæller om en Lands-Prest, som bestandig fik Asthma naar der var en Hare eller en Kanin i Nærheden, saa han strax opdagede en Bilbthv, naar han tilfældigvis mødte nogen.

Der er ingen Opdigtelse eller Usandhed eller Overdrivelse i dette, og hvad En faar Asthma af, kan ofte ikke gjøre en Anden nogen Skade. En er nødt til at landsforvise sig selv i Mannetiden, en Anden kan ikke taale Blomsterdust, en Tredie kan ikke sove paa en Dunpude, eller bruge Sennep i nogen Form, eller gaa forbi et Hjertræ-Udsalg. Ogsaa Solskin kan være frygteligt for enkelte indgroede Nysere.

En pludselig Forfrækkelse kan bevirke et Anfald

af Asthma, kan ogsaa kurere det, og en saadan voldsom Forfrækkelse helbreder hurtigere og grundigere end noget andet Lægemiddel. En asthmatiske Mand fortæller, at engang, da han havde et ualmindeligt stærkt Anfald, saa slemt, at han ikke kunde tale eller røre sig hele Dagen, blev han pludselig forfrækket ved at høre at en Slægtning var syg. Han løb ned ad to Trapper og op igen, for at tage sine Lægemidler, og mærkede da til sin Forbauselse, at han var kvit sin Asthma. En anden, som led af Asthma, fortæller at han laa i sin Seng og aandede med den største Vanskelighed, ikke istand til at røre sig, da det begyndte at brænde i Huset ligeover for ham. Da Skrekken var over, saa han at han havde staaet med de Andre og seet ud ad Vinduet, og med Asthmaen var det overstaaet for den Gang.

Der er ingen Ende paa mere almindelige og fænste mere probate Lægemidler. Dr. Murrel anbefaler Cofain, hvormed han har skaffet mange af sine Asthma-Patienter Lindring. At røge en Cigar strax før man lægger sig skaffer ofte en god Søvn. En Ubetydelighed lige i Begyndelsen af et Anfald kan gjøre det værre eller stanse det, thi jo længere det faar vedvare, des vanskeligere bliver det at vinde Bugt dermed. Men den som lider af Høasthma maa aldrig røge Tobak, uden for denne Sygdom. At røge maa aldrig for ham være en Bane eller et Maaltid, thi da ophører det at være et Lægemiddel.

Indesneet.

(Fortf. fra forr. No.)

„Froken Emma,“ siger han med skjælvende Stemme, „tør jeg bede Dem høre paa mig et Par Minutter?“

„Hvad kan De have at meddele mig?“ stammer Pigen forfrækket.

„Særdeles meget og særdeles lidt. Tør jeg tale?“

Emma stryger i umiskjendelig Forvirring det bløde Haar væk fra Panden. Hendes Haand skjælver som i Feber.

„De er saa høitidelig, Hr. von Tondern,“ siger hun endelig med mojsommelig tilkjæmpet Fatning. „Lad mig høre hvad det er!“

Frijs begynder paa en langtrukken Fortælling. Han taler om sine Barndomsdage, om sin ungdommelige Begejstring for Naturen, om sit rastløse Vandreliv. Han forsikrer at han aldrig har troet det muligt, at hans Sind nogensinde kuude vaagne af sin Dvale for atter at sove som dengang.

Emmas Kinder gløde. Hun har altsaa ikke skuffet sig! Han vover at iverksætte sit skjændige Forehavende! Hun kjæmper en fortvivlet Kamp med sin Stolthed; thi hendes Hjerte og hendes Forstand taler et aldeles modsat Sprog. Hun knuger trampagtigt Hænderne sammen som for at staalsætte

fit Mod. Mørkt rynker hun Dienbrynene; han skal saa vide, hvor fuldstændig falskt han har bedømt hende.

„Deres Beretninger er meget interessant,“ svarer hun med den størst mulige Ro, „men oprigtigt talt saa begriber jeg ikke egentlig . . .“

„De har Ret, jeg er en Klodrian,“ siger Tondern rødrende. „Hvortil disse Omsvøb? Jo snarere jeg erfarer min Skjebne, desto bedre. Emma, jeg elsker Dem!“

Den unge Pige ser sammen, som ved Meddelingen af et Dødsbudskab. Derpaa tager hun sig sammen og siger i en skjærende Tone:

„Det beklager jeg oprigtigt.“

Friß von Tondern fortækker ikke en Mine.

„De hader mig?“ spørger han efter en Pause.

„De er mig ligegyldig,“ svarer hun næsten uhorlig.

„Være ligegyldig? Jeg frygtede for, at jeg havde opvakt Deres Bredde ved min Tilstaaelse.“

Hun reiser sig.

„Fr. von Tondern,“ siger hun, idet hun lukker Skydelet, „De forstaar, at en Fortsættelse af denne Samtale er mig pinlig.“

„Jeg forstaar,“ svarer Friß, idet han ligeledes springer op. „Men jeg beder Dem, lad Dem endelig ikke forstyrre. Behagelig Eftermiddag!“

Med en høflig Hilsen forlader han Bærelset.

Emma stirrer efter ham, som om hun troede at drømme. Derpaa bedækker hun Ansigtet med begge Hænder og græder bitterlig.

Saaledes forløber en Time. Skyerne paa Himmelen sønderrives. Solen gyder sine Straaler over det snebegravne Landskab. De sidste Spor af Taarer paa Emmas Kinder er tørrede væk. Grubende staar hun i Binduesnischen og stirrer ud paa den straalende Natur. Synet af de dryppende Tage lover hende en snarlig Befrielse. Fangenskabets nærmer sig sin Ende.

Døren aabner sig.

Hun vender sig tankeløs.

Det er kun Mr. Black, Englænderen.

Han hilser ærbødig. Med Hatten mellem begge Hænder træder han hen til Emma.

„Beiret bliver bedre,“ stammer han, idet han paany bukker.

„Det ser ud til det.“

„D sikkerlig, det bliver bedre.“

„Gudskelov.“

„Vi vil nu snart kunne forlade Splügen, min Frøken.“

„Jeg har længe ventet paa det.“

„Vi . . . alligevel . . . naar jeg betænker . . . Taler De Engelsk?“

Emma svarede bejaende.

„Ah, meget godt,“ fortsatte Mr. Black paa sit Modersmaal . . . Det formodede jeg. De sang uylig den irske Sang saa mesterligt.“

„De er meget ventlig.“

„Nei, det var virkelig som en indfødt Englænderinde! Kjender De England?“

„Kun af Beskrivelse.“

„Havde De ikke lyst til at besøge vort skønne Hjem engang?“

„Jo naturligvis, det vilde jeg uhyre gjerne. Desværre har jeg aldeles ingen Anledning dertil.“

„Frøken, jeg bor i London. Vi er Indehavere af en stor Exportforretning. Vi gjør i Staalvarer.“

„Det engelske Staal er berømt.“

„Ikke sandt? — Vi har en aarlig Indtægt af sex tusinde Pund.“

„De er misundelsesværdig.“

„Ikke sandt? — Jeg er tredive Aar gammel.“

„Jeg havde troet at De var yngre.“

„Ikke sandt? — Jeg har holdt mig godt. Det ligger til vor Familie. Min salig Fader kunde endnu med sine sexti Aar gjælde for en Yngling. Min Bedstefader paa mødrene Side gjorde endnu tre Dage før sin Død en Jagttur paa flere Timer.“

„En god Helbred er det bedste af alt.“

„Ikke sandt? — Jeg har en meget god Helbred. Jeg har en omgængelig, stilfærdig Karakter. Jeg har saaet en god Opdragelse.“

„Det tvivler jeg ikke paa.“

„Jeg ønsker at gifte mig. Kunde De beslutte Dem til at blive min Hustru?“

Den unge Pige slog forvirret sine Dine ned.

„Jeg vilde have Dem meget kjær,“ fortsatte Englænderen, „og være Dem trofast til det sidste. Vil De?“

Emma saa op. I hendes Træk afspejlede sig en indre Rørelse.

„Deres Tilbud hædrer mig ubeskriveligt,“ svarede hun med usikker Stemme, „men . . .“

Mr. Black blegnebe.

„De vil ikke?“ spurgte han med skjælvende Stemme, „Er jeg saa uheldig at mishage Dem?“

„Nei, nei, det maa De ikke tro?“ svarede Emma med den oprigtigste Overbevisning. „Men jeg vil overhovedet ikke gifte mig.“

„Overhovedet ikke? Hvorfor det? Det er Guds Villie, at hans Børn skal indgaa i Ægteskabet. Hos os i England gifte de unge Damer sig saasnart de finder en Anledning til det! Vi er meget gudfrygtige.“

„Det gjør mig virkelig ondt, at jeg ikke kan dele den Mening. Jeg elsker min Frihed over alt.“

„Vi Englændere elske ogsaa Friheden. Indskrænker da Ægteskabet Friheden? Var ikke Deres Forældre gifte?“

„Hvad der passer for en, passer ikke for alle.“

„Deres Afslag smerter mig dybt.“

Han sagde dette paa en saa trohjertet Maade, at Emma følte den dybeste Medlidenskab.

Naar alt kom til alt — var da ikke Mr. Black en fortræffelig ung Mand, som enhver ung Pige kunde være stolt af at have til Veiler. Hvad hindrede hende i uden videre at række ham sin Haand? Hendes Forkjærlighed for Friheden? Nei, det var kun en Talemaade! En Kvinde's sande Frihed bestaar i opofrende Opfyldelse af hendes Kald, og dette Kald bliver forseilet, naar hun vandrer ensom gennem Livet. Altsaa hvorfor denne Modstræben? Selv i deres korte Bekjendtskabstid havde hun havt tilstrækkelig Anledning til at lære at kende Mr. Blacks fortræffelige Egenheder, at beundre hans Forekommenhed, hans Dannelse og hans Elskvær-

værdighed. Ja, hun syntes godt om ham, hun sølte, at hun vilde prise sig lykkelig ved at have en saadan Broder — og dog sagde hun nei! — nei — for anden Gang i Løbet af en Time!

Mr. Black sænkede sørgmodig Hovedet.

„Hør mig!“ begyndte han en Stund efter, idet han foldede Armene overfors. — „Det kan være, at en ung Pige kan have Fordomme, som ikke saaledes lader sig rydde ud med en Gang. Men med Tiden pleier saadanne Ting at forsvinde. Vil De tilstaa mig at gjentage mit Spørgsmaal om et eller to Aar? Vil De love at huske paa mig, hvis Deres Synsmaade skulde forandre sig!“

Emmas Forlegenhed steg til det højeste,

„Jeg vilde lønne Deres venlige Sindelag med Utak“ stammede hun, „hvis jeg holdt Dem fast ved et lefsindigt Øste. Nei Mr. Black, jeg anser det for min Pligt ligeoverfor en Hædersmand at forebygge enhver Mulighed for en Skuffelse. Jeg kan aldrig blive Deres Hustru, aldrig — og nu maa De ikke trænge mer ind paa mig! De vil sikkert i Deres Hjem finde en ung Pige, som er værdigere til Deres Kjærlighed end jeg. Glem mig — eller nei, erindre mig i Venlighed, uden Nag, uden Bitterhed! Gud er mit Vidne paa, at jeg ikke kunde handle anderledes.“

„Saa lev vel!“ sagde Englænderen sørgmodig.

„Det vilde have været saa deiligt. Himlen har ikke villet det! Lev vel, Frøken Emma! Jeg vil aldrig komme til at glemme Dem!“

„Lev vel!“ hviskede Emma.

Mr. Black forlod Salen med sænket Hoved. Han kom ikke mere tilsyne før Afreisen. Men den unge Pige traadte igjen hen til Vinduet og støttede Kinden estertænksomt i Haanden. Igjen fylldes hendes straalende Dine med Taarer. Saa tog hun sig sammen og ilede op paa sit Bærelse.

Den følgende Dag var det muligt at fortsætte Reisen.

VII.

Emma syntes at alt Blodet strømmede hende til Hjertet, da Fritz indtog den gamle Blads ved hendes Side. Han hjalp hende imidlertid over al Forlegenhed ved en af sine sædvanlige, spøgefulde Bittigheder og opførte sig forresten aldeles, som om intet skulde være forefaldt mellem ham og hans Reisesælle. Allerede ved Bordet havde han været endnu muntrere og overmodigere end ellers — og nu syntes endog Udsigten til den ensomme Reise at more ham særdeles.

Hun havde altsaa bedømt ham ganske rigtig! Sentimentaliteten fra igaar var en slet Masse! Hvor hun takkede sin Gud for, at hun havde været saa standhaftig at hun ikke engang med en Mine havde råbet hvad saa stormende havde bevæget hendes Sjæl! Men hvilken fordærvet, elendig Verden! Hun lovede sig selv aldrig, aldrig at tro en Mand, om han ogsaa med hundrede Eder bekræftede Opriktigheden af sine Følelser! Hadde ikke hans Stemme skjælvnet igaar, som om han søgte at overvinde en dyb Bevægelse? Den som forstod at hylke saaledes, ham kunde man tiltro alt lavt — og naar

Tondern med sit aabne, ærlige Ansigt var en Komediespiller, hvad kunde man saa vente af mindre tiltrækkende Personer?

Vognen rullede henover Posthuspladsen. Endnu engang heftede Emma Dinen ved Vinduerne i Høttellet, hvor hun havde oplevet saa meget smerteligt. Som et muntert livsglad Barn var hun draget derind, med Tvivlens Torn i Hjertet tog hun nu Afsted. Hvilken Forvandling paa nogle saa Dage! Reisen gik gjennem vilde, sønderrevne Bjergkløfter. Tilhøire og tilvenstre brusede uendelige Vandmasser ned fra Klipperne, overalt larmede og brusede det, som af hundrede tusinde Elve. Ofte sprøjtede Vandet af en Regnbæk, som løb tværs over Landeveien, høit op mod Postvognens knirkende Hjul; ofte blev Hestene og Rjoretøiet overgydt af et plaskende, iskoldt Styrtebad. Derimellem drønnede af og til Lavinernes sjerne Torven som dæmpede Kanonstød. Fra Gran- og Furutræerne udstrømmede der en forfriskende Lugt af Rvæ. Det grønne Græs saa ud som blødt Fløiel. Paa den dybblaa Himmel seilede kun hist og her nogle sønderrevne Skyer. Baaren havde seiret.

Emma sad taus i sit Hjørne uden at værdige Naturens ungdommelige Skønhed saa meget som et Blik. Tonderns nu og da henslængte Bemærkninger besvarede hun med Enstavelsesord. Hendes Ansigtstræk røbede hendes indre Sjælstilstand paa en saadan Maade, at Tondern fandt sig beføiet til at lægge Merke dertil.

„Jeg haaber Frøken,“ sagde han lidt henkastet, „at De har tilgivet mig min Ubeskedenhed fra igaar. Jeg beklager oprigtig, hvis min Tilstaaelse har saaret Dem, og beder kun, at De som før vil betragte mig som Deres hengivne Tjener.“

Det var for meget. Han vovede endnu, efter alt hvad der var forefaldt, at haane hende! I sin Brede var hun allerede i Begreb med at buse ud med de anklagende Ord . . . men i rette Tid faldt det hende ind, at hun derved vilde berede ham en Triumf. Hun behøvede nogle Sekunder til at samle sig. Derpaa svarede hun med udsøgt Høflighed:

„De vilde gjøre mig en Tjeneste ved ganske og aldeles at ignorere hele den Sag.“

Han svarede ikke. Aandsfraværende stirrede han ud af Vinduet. Derpaa lænede han sig tilbage i Puderne og lukkede Dinen.

Da de var komne til Chur tog Fritz Afsted med den største Frimodighed. Han begav sig direkte til Banegaarden, medens Emma, som var meget træt efter den anstrængende Reise, og udmattet af Sindsbevægelse, først næste Dag tænkte at reise videre.

Hun tilbragte en søvnløs Nat. Hvor ensom, hvor trøstløs, hvor forladt sølte hun sig ikke! Da hun endelig langt ud paa Morgenens sovne, plagedes hun af ondt Drømme, og der laa et Tryk paa den feberhede Pande, som om der aldrig mer skulde blive lyst og klart i det stakkels forvirrede Hoved.

Over Rorschach og Friedrichshafen ilede hun hjemad. Tre Dage tilbragte hun i sine Forældres Hus. I sin trofaste Moders Arme gjenfandt hun snart sin tabte Ligevægt. Hvad der var hændt høit beroppe i Bjergpasset i Alpeværtshuset laa bag

hende som den smelte Sne. Hun tænkte ikke mere paa det — eller indbildte sig det idetmindste. Hun havde jo i Grunden ingen Grund til at være misfornøiet med sine Oplevelser og Erfaringer. Hun var bleven tro mod sig selv, og alt det øvrige kunde kun tjene til at lutre hendes Karakter, at skjærpe og udvide hendes Menneſkekundſkab. Den nye Virkeſtrebs, ſom hun nu ſkulde ind i, lovede hende fuldstændig Befrielse fra den trifte Stemning, ſom havde hvilet over hende ſiden Afſteden med den forhadte Spotteflugt, og ſaa turde hun da ſe Fremtiden friſt og freidigt i Dinere.

Klokken ſlog 12 fra Taarnene i den gamle Mainby, da hun kjørte ind paa Banegaarden.

François, Tjeneren, var tilſtede for at tage imod den nye Gubernante. Hans øveoe Die opdagede ſnart Emma ſom Gjenſtanden for hans Sagen.

„De er vel den nye Frøken?“ ſpurgte han med halv ærbødig, halv impertinent Høflighed.

Emma ſvarede bejaende.

„Saa vær ſaa god at følge mig. Den herſtabelige Vogn venter udenfor Banegaarden. Har De nogen Bagage?“

Den unge Pige overrakte ham taus Seddelen.

François vinkede til et Bybud. Efter fem Minutters Forløb var alt i Orden. Emma ſad mellem Vognens purpurfarvede Puder og rullede hen imod ſit Beſtemmeſtesſted.

François hjalp hende ud af Vognen og overgav hende i Forſtuen til en ſmuk, overmodig udførende Kammerpige.

„Ah, De er vel Frøkenen,“ ſagde hun med et flygtigt Knix. Vær ſaa god, her Døren tilvenſtre. De har et ſmukt, ſtyggefuldt Bærelſe til Haven.“

Emma traadte ind.

„Har De ellers noget at beſale?“ ſpurgte Pauline.

„Nei tak.“

„De har endnu en Times Tid tilovers før Middagen“ bemærkede Kammerpigen.

„Det var godt. Hvor mange er Al. nu?“

„Halv et.“

„Har den naadige Frue udtalt noget Duſte om at ſe mig, før man gaar tilbords?“

„Nei, hun ſparer i Regelen vigtige Anliggender op til ved Bordet. Da er hele Familien ſamlet, og alt kan da gaa for ſig med den tilbørlige Høitidelighed. I dag har vi indbudt Skoleraadet til Middag.“

„Saa, en Ven af Huſet?“

Pauline ſmilede.

„Den naadige Frues geiſtlige Raadgiver,“ ſvarede hun med en ſkarp Betoning paa hver Stavelfe. Emma ſvarede intet. Hun traadte hen til Vinduets og ſaa ud i det Grønne.

„Vil De ikke være ſaa ſnild,“ ſagde hun efter en Stunds Forløb, idet hun vendte ſig imod den endnu nølende Kammerpige, „at ſe efter, hvor mit Toi bliver af? Jeg vilde gjerne klæde mig om.“

Pauline gik. To Minutter efter blev Toiet baaret ind i hendes Bærelſe.

Emma var netop bleven ſærdig med ſit Toilette, da det kjæft bankede paa Døren.

Hun ſkyndte ſig at aabne den.

Det var Pauline.

„Den naadige Frue onſker at Frøkenen kommer ned og lader ſig foreſtille.“

„Er det allerede ſent?“ ſpurgte Emma rød-mende.

„Nei, Klokken har netop ſlaaet et. Men Herſkabet befinder ſig nu i Salonen.“

„Navel, jeg er ſærdig. Vil De viſe mig Veien?“

Pauline gik fornøiet foran. Emma fulgte efter med bankende Hjerte.

Ved Døren til Salonen modtog Tjeneren hende i fuldt Liberi. (Fortſ.)

Staffars Aſlaug.

(Til Billedet paa 1ſte Side.)

Hvor Pladsen under Uren laa
Med Fjeldets Bæg til Ly;
Hvor Rogn og Hæg fra Toppen ſaa,
Hvor Sten kunde blinke blaa,
Hvor Joſſen kunde modig gaa,
Jeg forſt ſaa Dagens Gry.

Gud ved at Pladsen liden var
Dg liden ſtøt forblev;
Dg fattig var min Mor, min Far,
Med egne Hænder ſelv de bar
Hvert gulnet Ax, hvert Straa, de ſkar
Til Brød i Anſigts Svøb.

Men Solen fandt ſin Bei did op,
Mod Hyttens Bæg den ſten;
Dg Lyng og Bjerk fra Fjeldets Top,
Dmfap med Rypetorn ſlog Knop,
Dg Gjeden frang med djerde Hop
Saa let fra Sten til Sten.

Dg Buggen min den gik i Taft
Til Joſſens fjerne Brus;
Dg Mor min ſang om Stogens Pragt,
Om Liljen, ſom er Uſkylds Dragt,
Om Barnet, ſom er Sonemagt
I fattig Staffars Hns.

Dg Far min kaldte mig ſin Sol,
Sin latterglade Tøs.
Jeg var hans Fryd, fra Hauen gol,
Til Fjeldet ſten i Aftenſol,
Til Nordlys flammed over Pol,
Dg Rudens Roſer froſ.

Dg hytten glade Somre ſvandt
Med latter og med Sang;
Dg Urens Blomſt i Krands jeg bandt;
Til Fjeldets Top jeg Veien fandt;
Med latter ſaa jeg Solen randt
Dg jubled Dagen lang.

Men Pladsen havde fattig Jord
Dg gav kun ſparſomt Brød;
Knapt nok den gav til Far og Mor

Hvad trængtes til et fattigt Vord;
Dg lettere end Kornet grov
Den Blomst, hvis Frugt er Nød.

Nu tjener jeg hos Andre jeg
Paa fremmed ukjendt Sted;
I Skogen gaar en ensom Vei,
Den fører til en øde Hei,
Der vandrer med min Vuskap jeg,
Med tunge, trætte Fjed.

Det var ifjor paa Sæterhøi
Jeg ensom sad en Kveld.
Den sidste Smaafugl hjemad fløi;
I Skogen kagled angstfuld Nøi,
En Nyppestegg med jelsom Støi
For om i Vakkehøi.

En Jæger kom fra Skogens Kant
Dg bad om Nattely;
Til næste Gaard han frem ei fandt;
Alt Kvelden helded, Dagen vandt,
De sidste Kveldsfolstraaler brandt
Bag Nafens Rosenkly.

Nu gaar jeg om med sorgfuldt Sind
Dg sænker Blikket ned.
Hos Far og Mor er Datter min,
Hun aldrig kjendte Fjædren sin,
Som hende sat' i Verden ind
At modnes til — Gud ved!

Dg Buggen hendes gaar i Taft
Til Fossens fjerne Brus;
End synger Mor om Skogens Pragt,
Om Viljen, som er Ustylds Dragt,
Om Barnet, som er Sonemagt
I fattig Staffars Hus.

Jacob Hilditch.

Litteratur.

Den Hellige Strid, Skildringer af Troeshelte og Sandhedsvidner indenfor den kristne Kirke i ældre og nyere Tid af Th. Strömberg, Biskop. Oversat fra Svensk af D. Chr. Fridh, Sognepræst. 1ste og 2det Hefte. 4vo. Ed. B. Giertsens Forlag, Bergen. Foreliggende Værk, der her bydes vort Publikum i norsk Oversættelse, giver en Række Billeder fra den kristne Kirkes Historie i ældre og nyere Tid. I disse Billeder, der er skjønt og levende tegnede, viser Forf. den Kamp, som gjennem Tiderne er kæmpet for Sandhed og Tro, idet han ikke alene skildrer de enkelte Troesvidner, deres Kamp og Lidelser, men ogsaa de store Bevægelser indenfor Aandens Verden, som har frembragt Værelse af Ideerne, betegnet de enkelte Aarhundredes Karakter og fremmet Sandheden. Fyldigere og interessantere bliver Billederne derved, at Forf. som vistnok bygger sine Skildringer paa historisk Grundlag, dog ikke lader sig nøie med Historiens nøgterne Vidnesbyrd, men ogsaa henter Stoffet fra Sagnene og

Traditionerne, ja endog benytter Digtningen, hvor denne har kunnet hjælpe ham til i tro Tidsbilleder at male de Tidsalbre, som han vil fremstille. Værket, der er særdeles smukt udstyret og vil ledsages af omtrent 80 Illustrationer, udførte af Jenny Nyström, udkommer i 10 Hefter à 32 Sider 4vo til en Pris af 90 Øre pr. Hefte og vil foreligge komplet til Høsten.

Oversigt over Kirkens Salmefang, dens Historie og om Kirkesalmefangerne i de nordiske Lande af J. Belshheim, 2den og 3de Udgave. VII × 119 S. 8vo. Pris Kr. 1,40. Alb. Cammermeyer. Man faar i denne lille Bog et godt Overblik over Salmefangens Udvikling hos de forskjellige Folk i forskjellige Tidsrum; man erfarer, hvorledes vore Kirkesalmer og flere af vore Salmemelodier er fremkomne, og endelig ophyses man om, hvorledes vore Salmefanger er komne istand, og i hvilket Forhold de staar til ældre Salmefanger og ældre og nyere Tids Digtning.

Nordisk Conversationslexikon. Tredie Udgave, redigeret af W. Mollerup, A. F. Bullich og Gustav Storm. 75de Hefte. Pris 50 Øre. Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

Indlandet.

Dr. Nansens og hans Fællers Hjemkomst
Torsdag den 30te Mai fejredes i Kristiania som en almindelig Nationalfest. I Fjorden mødtes han af en Dampbaadsflotille, og i Byen var Muge og Gamle paa Benene. I Ugens Løb har den ene Fæst afløst den anden, indtil endelig Fæsternes Række sluttes med en Folkedag paa Fæstningen den 6te ds. Dr. Nansen er bleven Ridder af Nordstjernen og Dannebrog samt har af det geografiske Selskab i Berlin faaet „Karl Rittermedaljen“.

Byerne Hammerfest og Vardo kunde den 1de ds. fejre sit 100-Aarsjubileum som Kjøbstæder, idet de fik sine Privilegier ved Handelsens Frigivelse i Finmarken den 1ste Juni 1789.

Flom ved Trondhjem. Den stærke Varme i Forbindelse med Regn har bevirket stor Flom i Elvene. Paa flere Steder i Orkedalen har Flommen forarsaget Udrasninger.

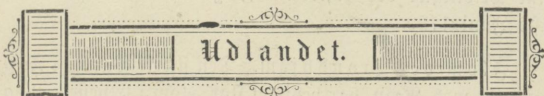
Godt gaaet. Et Stykke ovenfor Fjærestrand bor der en ældre Mand, som tidligere stadig gik som Postbud mellem Cappelens Kontor i Ulefos og Skien, og derfor sædvanlig kaldes Johan Post, fr. „Bratsb. Amtst.“ Veien mellem Ulefos og Skien er 2 1/2 Mil, og da han pleiede at tilbagelægge dette Stykke Vei 2 Gange ugentlig frem og tilbage, saa gik han hver Uge 10 Mil, hvilket i et Aar giver 520 Mil. Da han beklædte denne Stilling i 43 Aar, har han altsaa i denne Tid paa sin Fod tilbagelagt ca. 22,400 Mil, det vil sige mere end 4 Gange rundt Fjorden. Det var derfor ikke mere end velfortjent, at han nu, da han har slaet sig til Ro paa sine gamle Dage, har faaet en liden Pension af sit gamle Herstaf.

Hr. L. Meyers Eiendom paa Ekeberg be-
sluttedes den 21de ds. af Kristiania Repræsentantskab en-
stemmig indkjøbt af Kommunen for Kr. 82,000 med Om-
kostninger, for at omdannes til et offentligt Udflugtssted.

Naturkræfter. Fra Storelbedalen skrives til
„Hjeldsjom“. — Der holdtes et Bryllup paa en Gaard
her opmed Elven. Musikens muntre Toner klang gjen-
nem Huset, og Dansen gik livlig inde i den store Stue.
Da lod der med et: „Fsgangen“! og smaa og store var
i en Ført ude af Døren. Dansen stansede med et, og
hele Skaren strømmede nedover mod Elven; thi her op-
førtes en mægtigere og vildere Dans. Der kom Ismas-
serne buldrende nedover i broget Forvirring; meterthkke
Isblokke boltrede sig om hinanden og faldte snart hele
Elveleiet. Saa kom ogsaa Tømmerhaugene med i Legen
— den ene større end den anden. Men bare mere og
mere sprængte paa. Den fede Røre af smudsigt Vand,
Isblokke, Tømmer og Sten vovede hvert Dieblit. Det
knitrede og bragede som ved en stor Ildbrand; det var
Tømmerstoffene, som knækkedes over, og Skoven ude
paa Holmene, som brodes ned. Tømmerhaugene rullede
og ramsede omkring; somme Stofke reiste sig og stod
ende tilveirs som Mastetoppe, for snart efter at falde ned
igjen. Men længere nede begyndte det at gaa trangt
og sagtne. Og saa brød „Bandalerne“ ind over Der og
Holmer og det lave Vand, som snart var helt dækket med
Ismasser og Tømmer, der brød sig Vej gennem Stov og
Gjærder, tog med sig Gjødseldunger og alt andet der laa
i Veien og lagde sig paa Ager og Eng, som inden kort
Stund fik Udseende af et Stykke Polarlandskab. Dagen
efter vandrede Folk i Flokke op paa de høieste Punkter
og saa ud over den isbelagte, overvommene Dal, hvor
Solen og Tømmerflaaderne vil saa nok at bestille i lang
Tid med at skaffe væk, hvad Floden i et Dieblit lagde
udover.

Sverige.

Den svenske Digter John Ryhöm er død i
Besteråas 73 Aar gammel.

Fyrstelig Forlovelse. Den russiske Tronsfølger
er bleven forlovet med Prinsesse Milka af Montenegro.

Om Shahens Ophold i St. Petersburg
skriver Figaro: Shahen har atter nylig aflagt Besøg hos
Medlemmerne af den kejserlige Familie. Han betjente
sig af en forgyldt Kaleche, forspændt med fire sorte Heste.

Efter at have modtaget den persiske Koloni, begav han sig
til den store Galadiner. Han sad paa høire Side af
Keiserinden, som ved sin venstre Side havde Fyrsten af
Montenegro. Keiseren sad mellem Storprinserne Vla-
dimirs og Sergus's Gemalinder. Ved det kejserlige Bord
sad ogsaa de fire montenegrinske Prinsesser (hvoraf en
isølge et udbredt Rygte er udsæet til Gemalinde for Stor-
prinsstronsfølgeren) i Notionaldragt, Shahens Storvesir,
en ung Mand paa 32 Aar, og Bojidar Petrovits, Mon-
tenegros Forsteminister. Ved dette Bord spistes der paa
Guldservice. Medlemmer af Keiserfamilien blev betjente
af Pager. Czaren og Shahen udbragte Skaaler, under
hvilke der affyredes Kanoner. Ved Dinerens Slutning
blev alle Salens 1500 elektriske Lamper antændte paa en
Gang. Nylig har Shahen tilbragt Dagen i Peterhof; i
Aften overværer han en Galaforestilling i Operaen.

Streikebevægelsen i Tyskland, der syntes fuld-
stændig dæmpet og bilagt, synes nu, heber det i Fædr.
atter at blusze op. Foranledningen var, at Bjergværkseierne
ikke var raske til at opfylde, hvad de havde lovet; Ar-
bejderne troede sig forte bag Ulyst, deres Velsærdskomite
traadte atter sammen og truede med en ny. Imidlertid
lovede Bjergværkseierne dog paa et Møde den 23de f. M. at
opfylde alle sine Løfter, men vandt liden Tiltro. Bludselig
Mandag kommer den forbanvende Efterretning, at den
hele Streikekomite, c. 40 Mennesker, er bragt i Arrest, alle
Akker er beslaglagte, et westphalsk Blad er konfiskeret til-
ligemed en større Sum Penge til Understøttelse for de
Streikende. Som Grund til Arrestationerne nævnes, at
de Streikende har havt Forbindelse med Socialisterne. Et
Rygte vil vide, at hele Bochumdistriktet skal erklæres i
Beleiringsstilstand. I Saarbrücken, hvor c. 17,000 Mand
nu streiker, er 2 Eskadroner Dragoner og 1 Regiment
Fodfolk rykket ind. I de østerrigske Statsbaners Jern-
støberi i Prag og i flere Kulgruber er der nu udbrudt
total Streik. 60,000 Mand streiker. Ligeledes har Ar-
bejderne ved flere Fabrikker i Schlesien neblagt Arbeidet.

Indhold.

Gustava Kjelland. (Slutn.) — Orkenjand. — Hø-
feber. — Indsejnet. — Literatur. — Jnden- og Uden-
landske Efterretninger.

Billeder: Staffars Afsaug (med Text). — Gamle
Bedstemoder. (Efter et Billede af C. Wagner.) — Aften-
billede fra St. Gotthard.

Hermes Tillægsblad.

Redigeret af H. Lassen.

Dette Blad udkommer hver Lørdag og koster 8 Kr. aarlig, forsendt med Posterne 8 Kr.
80 Øre. Abonnement kan tegnes paa ethvert Postkontor eller Postaabneri samt hos dets
Kommissionærer i Byerne og i Bladets Expedition, Øvre Slotsgade No. 25, Kristiania.

Kristiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius & Sønner.